

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра Педагогіка і психологія управління соціальними системами імені
акад. І.А. Зязюна
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради НТУ «ХПІ» Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ

«27» вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна культура викладача

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

(освітньо-науковий)

галузь знань

всі галузі

спеціальність

всі спеціальності

(шифр і назва)

освітньо-наукова

програма

всі програми

вид дисципліни

загальна підготовка

(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання

очна, заочна

(очна / заочна)

Харків – 2019 рік

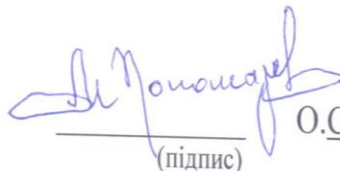
ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

Педагогічна культура викладача

Розробники:

професор, к.т.н., професор

О.С. Пономарьов

(підпис)

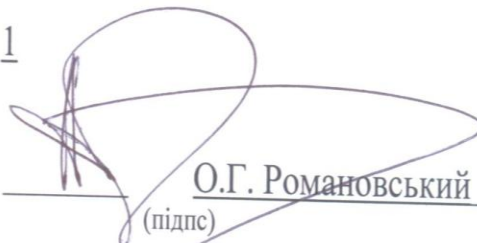
Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

Педагогіки і психології управління соціальними системами імені
акад. І.А. Зязюна

(назва кафедри)

Протокол від «29» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри ПШУСС

О.Г. Романовський

(підпис)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис голови Вченої ради

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни «Педагогічна культура викладача» полягає у розвитку професійної культури аспірантів як майбутніх викладачів та у її застосуванні як засобу забезпечення якості навчально-виховного процесу:

Компетентності:

К3	Здатність і готовність володіти основними інформаційними технологіями, способами та засобами одержання, збереження, обробки інформації (бази експериментальних даних), методологією наукової та педагогічної діяльності, представлення результатів роботи та комунікації із міжнародною спільнотою
К6	Готовність до викладацької діяльності, до організації освітнього процесу у вищій школі. Здатність до ефективного педагогічного спілкування для забезпечення належної якості загальної і професійної підготовки студентів, готовність до розвитку педагогічної майстерності

Результати навчання:

ПР01	Знати та розуміти базові світоглядні та соціокультурні знання, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності
ПР12	Вміння займатись викладацькою діяльністю за фахом, розуміє суть педагогічної діяльності, змістовну характеристику організації освітнього процесу у вищій школі та може взяти участь в організації навчального процесу
ПР13	Вміння виступати перед аудиторією: викладати навчальний матеріал, вести дискусію, аргументовано відстоювати свою позицію. Знати як професійно розвивати і вдосконалювати свою педагогічну майстерність

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Світоглядні та соціокультурні основи науково-технічної діяльності	Професійно-етичні засади педагогічної діяльності
	Філософія педагогічної діяльності
	Педагогіка лідерства

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання аспірантів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2	60/2	20	40	10		10			+	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 33,3 %:

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
Змістовий модуль 1. Сутність і зміст педагогічної культури				
Тема 1. Сутність професійної культури викладача та її системний характер				
1.	Л	2	Сутність культури та її основні функції. Особистісна і професійна культура. Культуротвірна спрямованість освіти. Педагогічна культура викладача як джерело впливу на студентів і чинник якості освіти. Завдання педагогічної культури: як чинник особистісного розвитку студента і формування його духовного світу	1,2,6,7
2.	ПЗ	2	Культура викладача та його авторитет	1,5,9,10
3.	СР	8	Опрацювання лекційного матеріалу з сутності та функцій культури педагога як джерела впливу на студентів	2,7,11,12
Тема 2. Загальна структура професійної культури викладача				
4.	Л	2	Загальна структура професійної діяльності викладача вищої школи та місце в ній його професійної культури. Структура педагогічної культури. Роль і значення культури педагогічної діяльності. Системний характер педагогічної культури. Забезпечення впливу педагогічної культури на інтелектуальний, емоційний і моральнісний розвиток студента	1, 3,12,15
5.	ПЗ	2	Обґрунтування системності педагогічної культури	4,5,13,,14
6.	СР	8	Аналіз загальної структури педагогічної культури. Визначення її місця в системі професійної діяльності викладача	16,17,20,21
Тема 3. Взаємозв'язок професійної компетентності й культури педагога				
7.	Л	2	Зміст і сутність поняття професійної компетентності викладача. Структура професійної компетентності педагога. Взаємозв'язок професійної компетентності, педагогічно майстерності та культури педагога вищої школи. Культура як прояв педагогічної	1, 3,5,15

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
			майстерності	
8.	ПЗ	2	Взаємовплив педагогічної майстерності і культури	2,7,10,22
9.	СР	8	Опрацювання сутності професійної компетентості викладача та характеру її зв'язку з педагогічною майстерністю і культурою	2, 3,,7,25
Змістовий модуль 2. Основні сфери застосування педагогічної культури				
Тема 4. Педагогічне спілкування, його культура та етика.				
10.	Л	2	Педагогічне спілкування як інструмент професійної діяльності викладача. Культура спілкування та її педагогічний вплив на студентів. Спілкування як засіб розвитку духовності студентів. Культура та етика педагогічного спілкування	1,7,8,10
11.	ПЗ	2	Культура педагогічного спілкування	2, 3,5,17
12.	СР	8	Аналіз феномену педагогічного спілкування як основи впливу. Визначення можливостей його культури з позицій ефективності впливу на студентів	2, 3,7,25
Тема 5. Педагогічна культура в системі цінностей освіти				
13.	Л	2	Ціннісна орієнтація педагогіки вищої школи. Структура цінностей освіти. Цінність професійної педагогічної діяльності для студентів і для викладача. Аксиологічні аспекти культури педагогічної діяльності	1,3,7,24
14.	ПЗ	2	Прищеплення студентам системи цінностей	4,7,12,20
15.	СР	8	Визначення цінностей освіти та їх класифікація. Аналіз цінностей педагогічної діяльності для викладача, студентів і суспільства в цілому	4,12,13,24
Разом		60		

Примітки

1. Номер семестру вказують, якщо дисципліна викладається у декількох семестрах.

2. У показнику «Разом (годин)» кількість годин буде відрізнятись від загальної кількості аудиторних годин на кількість годин, що відведена на вивчення тем та питань, які вивчаються аспірантом самостійно (п. 3 додатку 8).
3. У графі 5 вказується номер відповідно до Додатку 14.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	8
2	Аналіз загальної структури педагогічної культури. Визначення її місця в системі професійної діяльності викладача	8
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	8
4	Виконання індивідуального завдання:	8
5	Підготовка лекції з урахуванням вимог педагогічної культури	8
6	Інші види самостійної роботи	-
Разом		40

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Реферат

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів (за вибором)	Терміни виконання (на якому тижні)
1	Сенс педагогічної культури та її значення для забезпечення бажаної ефективності професійної діяльності викладача	4
2	Шляхи і способи розвитку професійної педагогічної культури викладача	4

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекція – інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Метод лекції передбачає ознайомлення аспірантів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити аспірантів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови.

При проведенні лекційних занять *методи готових знань* (коли аспіранти пасивно сприймають подану викладачем інформацію, запам'ятовують, а в разі необхідності відтворюють її) поєднуються з *дослідницьким методом* (який передбачає активну самостійну роботу аспірантів при засвоєнні знань: аналіз явищ, формулювання проблеми, висунення і перевірка гіпотез, самостійне формулювання висновків).

На початковому етапі вивчення нової інформації на лекціях переважає *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод, при якому викладач організує сприймання та усвідомлення аспірантами інформації, а учні здійснюють сприймання, осмислення і запам'ятовування її.

На певному етапі, коли викладач відчуває готовність аспірантів до інших методів навчально-пізнавальної діяльності, використовуються більш прогресивні методи:

- *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого аспіранти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, аспіранти стежать за ходом творчого пошуку (аспірантам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють аспіранти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності аспірантів);
- *дослідницький*: викладач ставить перед аспірантами проблему, і аспіранти вирішують її самостійно, висувачи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації.

У викладанні лекційного матеріалу переважає *пояснювальний метод*, при якому викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння аспірантами.

При наявності наочного матеріалу за темою лекції (відеофільми, презентації, зразки виробів, лабораторні дослідницькі установки) використовується *інструктивно-практичний метод* викладання, при якому викладач інструктує учнів не тільки словесними, але й наочними або практичними способами, як виконувати певні практичні дії.

На відміну від лекційних занять, виконання індивідуального завдання потребує від аспіранта дещо інших навичок, тому для нього використовується *спонукальний метод навчання*, коли викладач ставить перед аспірантами проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність. Аспіранти при цьому, у свою чергу, самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування, проведення контрольної роботи, виконання індивідуального завдання.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи аспіранта, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, виступу на заняттях;

- з індивідуальних завдань – шляхом оцінювання реферату та виступу на конференції за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку (з оцінкою за 100-бальною шкалою) в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом та графіком навчального процесу.

Семестровий контроль проводиться в усній формі за контрольними завданнями або шляхом тестування з використанням технічних засобів.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення підсумкової оцінки.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності аспіранта

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Індивідуал. завдання	100
16	16	16	16	16	20	

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. *Пономарьов О. С.* Професійна культура педагога: Навчально-методичний посібник / Пономарьов О. С., Романовський О. Г., Ігнатюк О. А., Згурська М. П. – Харків: НТУ «ХП», 2011. – 198 с.
2. *Пономарьов О. С.* Культура професійної діяльності педагога вищої школи: навч.-метод. посібник / Н.В.Струпинська, О. С. Пономарьов, Л.О. Мажник. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, ФОП Александрова К.М., 2016. – 64 с.
3. *Пономарьов О. С.* Відповідальність як педагогічна категорія: Навчально-методичний посібник / Пономарьов О. С., Серета Н. В., Чеботарьов М. К.. – Харків: НТУ «ХП», 2013. – 172 с.
4. *Романовський О. Г.* Зміст і сутність педагогічної діяльності: Навч. посібник. / Романовський О. Г., Пономарьов О. С., Пазиніч С. М., Черваньова З. О., Гайворонська В. В. – Харків: НТУ «ХП», 2007. – 228 с.
5. *Товажнянский Л.Л.* Основи педагогіки вищої школи: навчальний посібник / Товажнянский Л.Л., Романовський О.Г., Бондаренко В.В., Пономарьов О.С., Черваньова З.О. – Харків: НТУ «ХП», 2005. – 600 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

6. *Бех І., Радул В.* Педагогічна культура і розвиток соціальної зрілості особистості вчителя // Наукові записки. Вип.. 32. – Ч. 1. – Серія «Педагогічні науки». – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. – С. 12-17.
7. *Бондаревская Е. В.* Педагогическая культура как общественная и личная ценность // Педагогика. – 1999. – № 3. – С. 37-43.
8. *Васянович Г. П.* Педагогічна етика: Навчально-методичний посібник. – Львів: Норма, 2002. – 344 с.
9. *Гриньова В. М.* Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти). – Харків: Основа, 1998. – 300 с.
10. *Исаев И. Ф.* Профессионально-педагогическая культура преподавателя: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 208 с. – (Высшее образование).
11. *Коломинский Я. Л.* Психология педагогического взаимодействия. Учебное пособие / Я. Л. Коломинский, Н. М. Плещачева, И. И. Заяц, О. А. Митрахович; Под ред. Я. Л. Коломинского. – СПб.: Речь, 2007. – 240 с.
12. *Кремень В. Г.* Освітня діяльність і інтелект: проблеми формування національної інтелігенції // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2008. – № 2. – С. 3-11.
13. *Лозова В. І.* Формування педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів освіти // Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів: Матеріали міжвузівської наук.-практ. конф. – Харків: ОВС, 2002. – 164 с.
14. *Лозовой В. А., Уманец О. В., Ценко М. Б.* Культура межличностных отношений: Практическое пособие для деловых людей. – Харьков: Регион-информ, 2003. – 112 с.
15. *Мазур Н.* Зміст професійної культури викладача вищої школи // Рідна школа. – 2007. – №4. – С.12-14.
16. *Нечепоренко Л. С.* Педагогічна майстерність: Монографія. – Харків: Видавничий центр ХНУ, 2009. – 276 с.
17. Педагогічна культура / за ред. Л. С. Нечепоренко. – Харків: ХДУ, 1993. – 145 с.
18. *Пономарьов О. С.* Морально-етичні аспекти професійної педагогічної діяльності // Наукові праці. Педагогічні науки. – Миколаїв: МГДУ ім. П. Могилы, 2003. – Вип. 15. – С. 78-82.
19. *Пономарев А. С.* Общая и профессиональная культура в системе современного образования // Стратегия гуманизма. Под общ. ред. В. И. Астаховой и Л. Л. Товажнянского. Харьков: Изд-во НУА, 2004. – С. 153-192.
20. *Факторович А. А.* Педагогическая деятельность преподавателя вуза в современных условиях // Педагогика. – 2010. – № 5. – С. 103-108.

Допоміжна:

21. *Гриньова В. М.* Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу / В. М. Гриньова // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2006. – № 4. – С. 67-74.
22. *Губерський Л. В., Андрущенко В. П., Михальченко М. І.* Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз. – К.: Знання України, 2002. – 580 с.
23. *Зязюн І. А., Сагач Г. М.* Краса педагогічної дії. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
24. *Клепко С. Ф.* Цінності буття і цінності освіти в контексті глобалізації // Дайджест «Школа – парк» педагогічних ідей та технологій. – 2005. – №1-2. – С.25-35.
25. Морфологія культури: тезаурус / За ред. В. О. Лозового. – Харків: Право, 2007. – 384 с.
26. *Пономарьов О. С., Згурська М. П.* Педагогічна культура викладача вищої школи як ресурс підвищення якості освіти // Теорія і практика управління соціальними системами, 2011. – № 3. – С. 19-25.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

(перелік інформаційних ресурсів)

<http://library.kpi.kharkov.ua/>

<http://web.kpi.kharkov.ua/>

<https://4brain.ru/pedagogika/books.php>

<http://www.koob.ru/pedagogics/>

<http://www.twirpx.com/looks/science/pedagogics/>

<http://www.twirpx.com/files/pedagogics/high/>